

Ordu Yöresindeki Tarımsal Kuruluşların Arıcılığın Geliştirilmesine Yönelik Bazı Faaliyetleri

Recep SIRALI

Ordu Üniversitesi, Ziraat Fakültesi,
Zootekni Bölümü, Ordu.

Giriş

Ordu ili için fındıktan sonra en çok gelir getirme özelliğine sahip tarımsal faaliyet olan arıcılık, yaklaşık 10.000 aileye doğrudan etki eden sosyo-ekonomik öneme sahip uğraşı dalıdır (Anonymous, 2008).

Türkiye’de gezginci arıcılığının büyük bir kısmı Ordulu arıcılar tarafından gerçekleştirilmekte ve Ordu ilindeki arıcılar bu üretim dalını ana geçim kaynağı olarak yapmaktadırlar. Ayrıca Ordu ili arıcılarının bal pazarlama geliri tüm iller içerisinde ilk sırayı almaktadır (Gökçe, 1997).

Tüm tarımsal faaliyetlerde olduğu gibi arıcılıkta da daha yüksek verim almak için uygun ekolojik koşulların yanı sıra ileri üretim tekniklerinin kullanılması büyük önem arz etmektedir (Gökçe, 1997).

Çeşitli tarımsal kurumlarımız tarafından il bazında teknik arıcılığın geliştirilmesi ve teknik bilgi eksikliğinden ileri gelen ekonomik kayıpların azaltılması amaçlanmış, sosyo-ekonomik öneme sahip arıcılık faaliyetinin desteklenmesi sonucunda da Ordu arıcılarının gelir düzeyleri yükseltilmiştir (Gökçe, 1997).

Genelde bir çırpıda söylenebilen ve

kolayca belirtilebilen bu terimlerin Ordu ili için ne anlam ifade ettiğini daha iyi anlayabilmek amacıyla il arıcılığının geliştirilmesine yönelik gerçekleştirilen bazı çalışmaların detaylı olarak irdelenmesi gerekmektedir (Hacıkamiloğlu, 2011).

Bu makalede Ordu ilindeki arıcılık faaliyetinin geliştirilmesi ve buna bağlı olarak üretimin arttırılmasına yönelik çeşitli kurumlarımız tarafından 1997 yılından 2013 yılı sonuna kadar farklı yıllar itibarıyla gerçekleştirilen bazı çalışmalar irdelenmiştir.

Arıcılık Destekleri

Ağustos 2005 sonu itibarıyla, 275 bal arısı üreticisine satın aldıkları 25.809 adet ana arı için 387.105 TL ve 24 bal üreticisine de 2005 yılında sattıkları 118.180 kg bal karşılığı 47.273 TL teşvik primi ödemesi yapılmıştır (Anonymous, 2005).

2008 yılında il genelinde mevcut modern kovanlara plaka takılarak arıcılık işletmeleri kayıt alınmaya başlanmış ve bu kapsamda kovan başına 5 TL destekleme ödemesi gerçekleştirilmiştir (Anonymous, 2010). 2011 yılında ise arılı kovan başına

verilen destek 7 TL'ye yükseltilmiştir (Yıldırım, 2012).

Tarımsal desteklemeler ve Avrupa Birliği fonları kapsamında il bazında arı yetiştiriciliği yapan bir çiftçi ailesi 2.500 TL'ye ilave olarak 1.300 TL destek almıştır (Hacıkamiloğlu, 2011).

Ordu ilindeki Tarımsal yayım ve danışmanlık hizmetleri, bakanlık tarafından yetkilendirilen Arı Yetiştiricileri Birliği tarafından da verilmektedir. Bakanlık tarafından 2011 yılı için tarımsal yayım ve danışmanlık hizmeti alan üreticilere 500 TL destekleme ödemesi yapılmıştır (Anonymous, 2011a).

Ordu ilinde 2011 yılında 1.989 kişi arılı kovan desteklemelerinden yararlanmıştır. Sadece bu desteklemeye ilişkin yaklaşık olarak 2.876.0000 TL ödenmiştir (Anonymous, 2012a).

Arılı kovan desteği kapsamında 2012 yılında Ordu ve ilçelerindeki 2.027 aktif arıcılık yapan üreticilere ait 440.970 arılı kovan için 3.527.760 TL destekleme ödemesi gerçekleştirilmiştir (Anonymous, 2013a).

Arıcılık Makine ve Ekipman Desteği

Sosyal yardımlaşma ve dayanışma fonu 1997 yılı itibarıyla hazırlanmış olduğu projeler kapsamında 200 aileye 2250 arılı kovan yardımı yaparak il çiftçisine ekonomik katkıda bulunmuştur (Anonymous, 1997).

Fatsa İlçe Tarım Müdürlüğü ve Fatsa Kaymaklığı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı tarafından 170 adet arıcılık projesi hazırlanmış ve bu proje kapsamında alınan arı kovanları ihtiyaç sahibi üreticilere dağıtılmıştır (Anonymous, 2008).

1997 yılında uygulamaya konulan Ordu-Giresun Kırsal Kalkınma Projesine ait arıcılık kredileri kapsamının 1999 yılı etabında 9 çiftçiye 180 adet, 2000 yılı etabında ise 10 çiftçiye 200 adet arılı kovan dağıtımı gerçekleştirilmiştir (Anonymous, 2000).

Çaybaşı İlçe Tarım Müdürlüğünce ekonomik durumu

iyi olmayan ve arıcılık kurslarına katılmış olan ailelere yönelik uygulanan proje, Çaybaşı Kaymaklığı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfınca finanse edilerek 10 aileye 10 arılı kovan olmak üzere toplam 100 arılı kovan dağıtımı yapılmıştır (Anonymous, 2009a).

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı ile Ulubey İlçe Tarım Müdürlüğünün ortaklaşa hazırladıkları ve yürüttükleri gelir getirici proje kapsamında 75 çiftçiye 50'şer kovan ile diğer arıcılık malzemelerinin dağıtımı gerçekleştirilmiştir (Anonymous, 2009b).

İl Özel İdaresi ve İl Tarım Müdürlüğünce yürütülen ve 4 yıl süren "Arıcılığın Geliştirilmesi Projesi" kapsamında, Ordu Arı Yetiştiricileri Birliğine üye 145 arıcıya düzenlenen törenle 20'şer adet polen tuzağı dağıtımı yapılmıştır (Anonymous, 2011b).

Arıcılıktan elde edilen ürünlerin çeşitlendirilmesiyle amacıyla ilk etapta polen üretiminin hedeflendiği proje ile Ordu Arı Yetiştiricileri Birliğine üye arıcılara 2011 yılında 2.900 adet polen tuzağı dağıtılmış, 2012 yılında ise 150 arıcıya 1.500 adet polen tuzağı dağıtımı gerçekleştirilmiştir (Anonymous, 2012b).

Ordu ilinde makine ekipman desteğinden yararlanmak üzere başvuru yapan üreticilerden, yapılan değerlendirme sonucu 115 üretici arıcılık makine ekipmanı almaya hak kazanmıştır (Anonymous, 2012c).

Arıcılıkla uğraşan 112 çiftçinin ihtiyacı olan bal süzme makinesi, bal dinlendirme tankı ve sır alma makinesine ilişkin taleplerin tamamı kırsal kalkınma yatırımlarının desteklenmesi kapsamında karşılanmıştır. Dağıtımı yapılan arıcılık makine ve ekipmanlarının toplam tutarı 200.760 TL, hibe tutarı ise 100.380 TL'dir (Anonymous, 2013b).

Kırsal Kalkınma ve Örgütlenme Şube Müdürlüğünce, İl müdürlüğü toplantı salonunda arı yetiştiricilerin de katılımıyla düzenlenen toplantı sonunda 40 kişiye 25'er adet olmak üzere toplam 1.000 adet polen toplama tuzağı dağıtılmıştır (Anonymous, 2013c).

Çizelge 1. Balda Kalıntı Amacıyla İncelenen Bal Örnekleri

Yıllar	İncelenen Örnek Sayısı	Naftalin Kalıntısı	Tarım İlacı Kalıntısı	Veteriner İlacı Kalıntısı	Ağır Metal Kalıntısı
1999	14	Yok	Yok	Yok	----
2000	14	12	----	----	----
2004	110	Yok	Yok	Yok	Var
2005	14	Yok	Yok	Yok	Var
2006	11	Yok	Yok	Yok	Var
2007	12	Yok	Yok	Yok	Var
2008	17	Yok	Yok	Yok	Var
2009	40	Yok	Yok	Yok	Var

Balda Kalıntı İzleme Projesi

Tarım ve Köyişleri Bakanlığınca bal ihracatımızın engellerle karşılaşmaması (Anonymous, 2001), ayrıca Avrupa Birliğinin 96/23 EC sayılı konsey kararı gereğince 1999 yılında balda kalıntı izleme çalışması başlatılmıştır (Anonymous, 2010).

Balda kalıntı problemleri; ağır metaller, tarım ilaçları, veteriner ilaçları ve naftalindir. Arılarda ruhsatsız ve bilinçsiz ilaç kullanımı balda kalıntıya neden olmakta bu da insan sağlığını ve bal dış satımını olumsuz yönde etkilemektedir (Anonymous, 2010).

1999 yılında başlayan Balda Kalıntı İzleme Projesi dâhilinde kontrol ve denetimler, koruma ve kontrol genel müdürlüğü tarafından gönderilen plan çerçevesinde gerçekleştirilmektedir (Anonymous, 2010).

Ülkemizden Avrupa Birliği ülkelerine yapılacak bal ihracatının aksamaması, dış ticaretimizde sürekli güvenilirlik oluşturması ve vatandaşlarımızın sağlıklı beslenmesinin sağlanması amacıyla, bal üreticilerimizin arı hastalık ve zararlılarına karşı mücadelede de, ruhsatlı ilaçları tavsiye edilen dozlarda kullanmaları gerekmektedir (Anonymous, 2001).

Balda Taklit ve Tağşişin Önlenmesi

Ordu Gıda, Tarım ve Hayvancılık il müdürlüğü tarafından balda taklit ve tağşişin önlenmesi, haksız rekabetin oluşmaması, tüketici sağlığının korunması ve gıda güvenliğinin sağlanması için yapılan denetim ve numune alma çalışmaları devam etmektedir. Taklit ve tağşişe açık bir ürün olan balda denetim çalışmalarına bal paketleme, dolum işyerlerinin denetimi ve örnek alınması, gıda satış işyerlerinin denetlenmesi ve örnek alınması şeklinde yürütülmektedir. Bu çalışmalarla üretilip ambalajlanan ve satışa sunulan balların bal kodeksine uygunluğu izlenmekte, bal da taklit ve tağşiş yapanlar hakkında yasal işlemlere yapılmaktadır (Anonymous, 2010).

Tablo 2'deki incelemelerin haricinde, Ordu ilinde 2012

yılında arıcılık ürünleri konusunda 23 işyerine 37 denetim gerçekleştirilmiş ve uygun olmayan 10 adet numune saptanmıştır (Anonymous, 2012d).

Sevklar

Hayvan sağlığı çalışmaları kapsamında 2000 yılı içerisinde 22.097 arı kovanı ile 18.000 kg bal sağlık kontrolüne tabii tutulmuş, veteriner sağlık raporu verilerek gideceği yere sevk işlemi yapılmıştır (Anonymous, 2001b).

Hayvan sağlığı şube müdürlüğü tarafından 2009 yılında 41.916 arı kovanı ile 9.390 kg bal sevkine ilişkin işlem gerçekleştirilmiştir (Anonymous, 2010).

Hayvan Sağlığı, Yetiştiriciliği ve Su Ürünleri Şube Müdürlüğü tarafından 2012 yılında 277.451 arı kovanı ve 66.410 kg bal sevkine ilişkin işlem gerçekleştirilmiştir (Anonymous, 2013d).

Ana Arı Satışı

1998 yılı arıcılık sezonuna Döner Sermaye İşletmesi kurarak başlayan Arıcılık Araştırma Enstitüsü, arıcıların ihtiyaç duydukları damızlık ana arı üretimine başlamıştır. Ardahan ili Posof ilçesi köylerinden getirilen Kafkas kolonilerinden üretilen ana arılar Mayıs ayında tanesi 1.5 TL'den satışa sunulmuştur (Anonymous, 1998).

Arıcılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü tarafından üretilen ve tanesi KDV hariç 2.5 TL'den satışa sunulan Kafkas ırkı ana arıların, bedellerinin yarısının önceden ödenmesi kaydıyla sipariş verilebileceği bildirilmiştir (Anonymous, 1999).

Sonuç

Ballarımızın dünya piyasalarında hak ettiği yere ulaşabilmesi, köyden kente göçün önlenmesi için ve arıcılık ürünlerinin yegâne üretim bölgeleri olan kırsal alanlarda arıcılığın yaygınlaştırılması tarım teşkilatının temel politikaları arasındadır (Anonymous, 2012 e).

Arıcılığın geliştirilmesine ilişkin çeşitli desteklerin ve sektöre ait olumlu çalışmaların arıcıya yansması,

Çizelge 2. Taklit ve Tağşiş İçin İncelenen Bal Örnekleri

Yıllar	Piyasadan Alınan Örnek Sayısı	Olumlu Sonuç	Olumsuz Sonuç
2004	25	17	8
2005	12	9	3
2006	24	16	8
2007	29	26	3
2008	21	20	1
2009	39	38	1
2010	45	42	3
2011	35	33	2
2012	30	29	1

arıcılık sektöründe mevcut kaynakların daha verimli kullanımına ve sonuçta üretim miktarının artmasına yok açacaktır.

Bu kapsamda gerçekleştirilen birtakım çalışmalar sonucunda arıcılık işletmelerine ilişkin bazı projelerin hayata geçirilmesi ve arıcıların desteklenmesi Ordu ili ve ülkemiz arıcılığının gelişmesi bakımından oldukça önem taşımaktadır (Sağlam, 2011).

Kalkınma Ajansı, Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlükleri, Arıcılık Araştırma İstasyonu Müdürlüğü aracılığıyla arıcılık sektörünü canlandırmak, üreticileri bilgilendirmek, ürün çeşitliliğini arttırmaya yönelik projelerin ve çalışmaların ortaya konulması ve desteklenmesi üretici kesim tarafından memnuniyetle karşılanmaktadır.

Bu faaliyetlerin devamı için bu faaliyet alanında uğraş verenlerin de arıcılık açısından yeterli kapasite ve teknik elemana sahip kamu kurumları ve bu kurumların ilgili şube müdürlükleri ile işbirliği içinde olunması gerekli görülmektedir. Ordu arıcılığında bu tür çalışmaların artarak devam etmesi sonuçta il arıcılığının da istenen düzeye erişmesini sağlayacaktır.

Kaynaklar

- Anonymous, 1997. S.Y.D.V. Fonundan Odu Tarımına Destek. Ordu'da Tarım. Yıl 2, sayı 7. Sayfa 1. Ordu.
- Anonymous, 1998. Ana Arı Satışları Başladı. Ordu'da Tarım. Yıl 3, sayı 11. Sayfa 1. Ordu.
- Anonymous, 1999. Ana Arı Satışları Başladı. Ordu'da Tarım. Yıl 4, sayı 16. Sayfa 1. Ordu.
- Anonymous, 2000. Kırsal Kalkınma Projesi Yüz Güldürüyor Ordu'da Tarım. Yıl 5, sayı 23. Sayfa 1-3. Ordu.
- Anonymous, 2001. Balda Kalıntı İzleme Projesi Çalışmaları Devam Ediyor. Ordu'da Tarım. Yıl 6, sayı 27. Sayfa 4. Ordu.
- Anonymous, 2005. 2005 Yılı Hayvancılık Destekleri. Ordu'da Tarım. Yıl 10, sayı 55. Sayfa 10. Ordu
- Anonymous, 2008. Fatsa, Perşembe ve Çatalpınar'da Arıcılık Projesi Uygulanıyor. Ordu'da Tarım. Yıl 12, sayı 71. Sayfa 10. Ordu
- Anonymous, 2009a. Çaybaşı'nda Arıcılık Projesi Uygulandı. Ordu'da Tarım. Yıl 13, sayı 77. Sayfa 8-10. Ordu.
- Anonymous, 2009b. Ulubey'de Arıcılık Projesi Yüz Güldürdü. Ordu'da Tarım. Yıl 14, sayı 79. Sayfa 10. Ordu.
- Anonymous, 2010. 2009 Yılı Çalışma Raporu. T.C. Ordu Valiliği İl Tarım Müdürlüğü. 111 Sayfa. Ordu.
- Anonymous, 2011a. Tarımsal yayım ve Danışmanlık Desteği İçin 3.270 Üreticimiz Başvuruda Bulundu. Ordu'da Tarım. Yıl 15, sayı 88. Sayfa 10. Ordu.
- Anonymous, 2011b. Arıcılığı Geliştirme Projesi Kapsamında Polen Tuzağı Dağıtıldı. Ordu'da Tarım. Yıl 15, sayı 88. Sayfa 1-8. Ordu.
- Anonymous, 2012a. Ordu Tarım ve Hayvancılığın Sektörel Değerlendirilmesi. İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü. Yayın No: 17. Sayfa 16-20. Ordu.
- Anonymous, 2012b. Arıcılarımıza Polen Tuzağı Dağıtımı Yapıldı. Ordu'da Tarım. Yıl 16, sayı 94. Sayfa 1-8. Ordu.
- Anonymous, 2012c. Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı Kapsamında Makine ve Ekipman Dağıtımları Devam Ediyor. Ordu'da Tarım. Yıl 17, sayı 97. Sayfa 8. Ordu.
- Anonymous, 2012d. 2011 Yılı Çalışma Raporu. T.C. Ordu Valiliği İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü. 112 Sayfa. Ordu.
- Anonymous, 2012e. Kırsal Kalkınmada Tarım ve Hayvancılığın Önemi. Türk Tarım Dergisi. Sayı 203. Sayfa 26-61. Ankara.
- Anonymous, 2013a. Anılı Kovan Destek Ödemeleri Başladı. Ordu Hayat. Yıl 7, sayı 1951. Sayfa 5. Ordu.
- Anonymous, 2013b. Arıcılık Makine ve Ekipman Dağıtımı Yapıldı. Ordu'da Tarım. Yıl 17, sayı 98. Sayfa 1-8. Ordu.
- Anonymous, 2013c. Arıcılarımıza Polen Toplama Tuzağı Dağıtıldı. Ordu'da Tarım. Yıl 17, sayı 100. Sayfa 1. Ordu
- Anonymous, 2013d. 2012 Yılı Çalışma Raporu. T.C. Ordu Valiliği İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü. 122 Sayfa. Ordu.
- Gökçe, M., 1997. Arıcılık. Ordu'da Tarım. Yıl 2, sayı 7. Sayfa 1-7. Ordu.
- Hacıkamiloğlu, I., 2011. Tarımsal Desteklemeler ve AB Fonları. Ordu'da Tarım. Yıl 15, sayı 87. Sayfa 1-8. Ordu.
- Sağlam, M., 2011. Başlarken. Ordu'da Tarım. Yıl 15, sayı 89. Sayfa 1-8. Ordu.
- Yıldırım, E., 2012. Türkiye, Arıcılıkta Çin'e Rakip. Türk Tarım. Sayı 203. Sayfa 62-64. Ankara.